

Mi köti össze Hidegséget Európa híres templomaival?

Kis falu a Fertő partján szorgalmas horvát eredetű lakossággal Hidegség. A Fertőre néző dombtetőn aombok között bújjik meg a középkori Magyarország egyik legszebb műemléke, melyről írtam már, hiszen már formája, a kör alaprajza is különleges. De nem csak ez különleges. A templomba lépve lenyűgözi a látogatót a falak díszítése, a freskók és közülük is kiemelkedik az apszisban az Úr dicsősége, a majestas domini ábrázolás. A középkori román kori művészet egyetemes volt a maga idejében, azaz a stílus az európai keresztény kultúrnban érvényesült. A templomokban a főhajó falának felső részét az ókeresztény idők óta freskókkal vagy mozaikokkal látták el. A szentély apszisában általában evangélista-szimbólumok között a trónoló Krisztus, a Maiestas Domini látható. A világbíró Krisztust az Apokalipszis látomása szerint úgy jelenítik meg, amint szivárványon, mandorla közepén mennyei dicsőségben trónol. Angyalok, szentek, próféták és az apokaliptikus aggastyánok mennyei serege veszi körül. A kísérő alakok gyakran vízszintes frízt alkotva, fejük felett egy-egy félköríves árkáddal jelennek meg. A motívum főként Franciaországban a 11-12. sz. kapu-szobrászatában lett különleges jelentőségű. Kiteljesedését a román kori portálok fölött érte meg, a bonyolultabb, gazdagabb chartres-i Ny-i portáltól (1140/45) a jáki templomig (1250 k.) Az egyik legszebb franciaországi az arles-i ábrázolás.

Ugyanez a motívum jelenik meg a kis hidegségi templomban! A dicsőséges Jézus a mandorlában. A kép jelentését a következőképpen érthetjük meg a szimbólumok értelmezése alapján: " A mandorla: A keresztény szimbolikában szereplő & rarr; mandula alakú geometriai forma, kétoldalt lekerekített sarkú rombusz. Mint két háromszöget egyesítő rombusz, az ég és a föld egyesülésének jelképe, valamint a külső és a belső világ egyesítője; e tulajdonságából eredően keretezi a szent embereket (& rarr; háromszög). Az anyag& ndash;szellem, víz& ndash;tűz, ég& ndash;föld kettősségen való túllépést fejezi ki. Az istenség, a szentség, a szüzesség, a spirituális, lelki princípium jelképe. Nyílást, kaput jelöl, amelynek két oldala az ellentétes pólusok és minden dualitás szimbóluma (& rarr; ajtó, & rarr; kapu). Az isteni fény-szimbólika fogalmköréhez tartozik (& rarr; fény/világosság és sötétség). Míg a & rarr; dicsfény/glória csak a fejet veszi körül, a mandorla az egész testet, az egész alakot fényburokként öleli át. Ez keretezi & rarr; Jézus Krisztus alakját pokolraszállásának és mennybemenetelének ábrázolásain, csakúgy, mint a Szentháromság-, ill. a Szűz a gyermekkel-képtípusok alakjait (pl. az ikonfestészetben és a román kori ábrázolásokon). & bull; Eredetileg azt a felhőt reprezentálta, amelyben Krisztus felemelkedett, de idővel glóriaként, ill. aureolaként használták, s fénye az isteni teremtményből árad ki (& rarr; felhő). Ezért a transzfigurációban (Krisztus színeváltozásakor) is körülveheti Krisztust. Az arles-i St. Trophime-templom kapujának timpanonján a mandorlában ábrázolt Krisztust a négy evangélista szimbóluma veszi körül (& rarr; állat/állatok). Használatát Szűz Máriára is kiterjesztették, pl. Szűz Mária alakját mandorla keretezi a tordai Mátyás- vagy Boldogasszony-templom főoltárán is. Az asztrológiai ábrákon a zodiákus embert is övezheti mandorla. [P. I.] Szimbólum szótár Balassi kiadó

A címben feltett kérdésre a válasz tehát, hogy a csodálatos Jézus ábrázolás köti össze Hidegséget, a Szent András templomot Európa híres templomaival.